

Wnioskodawca: Wydział Nauk o Ziemi, Katedra Rekonstrukcji Środowiska Geograficznego

Imię i nazwisko Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego: Dr Ryszard J. Kaczka

Adres wnioskodawcy: Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec

Telefon kontaktowy Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego: 601762700

E-mail Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego: ryszard.kaczka@us.edu.pl

Przedmiot wniosku

Przedmiot dofinansowania:

Nazwa konferencji: „26-ste Europejskie Warsztaty Dendroekologiczne” (26th European Dendroecological Fieldweek)

Termin i miejsce konferencji: 30 sierpnia - 6 września 2015, Zawoja

Organizator/współorganizator konferencji (wydział, katedra, jednostka zewnętrzna):

Katedra Rekonstrukcji Środowiska Geograficznego, WNoZ, UŚ

Swiss Federal Research Institute WSL, Birmensdorf, Szwajcaria.

Sprawozdanie merytoryczne

26-ste Europejskie Warsztaty Dendroekologiczne (26th European Dendroecological Fieldweek) odbyły się zgodnie z przedstawionym we wniosku planem w dniach 30 sierpnia – 6 września w Zawoi. Uczestniczyło w nich 28 osób: 23 studentów oraz pięciu instruktorów. Tegoroczne warsztaty były zorganizowane zgodnie z formułą wypracowaną w trakcie ponad ćwierć wiecznej praktyki.

Od 25 lat Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research (WSL) organizuje coroczne warsztaty dendroekologiczne „European Dendroecological Fieldweek”. Dzięki współpracy dendrochronologów z Uniwersytetu Śląskiego i WSL w 2015 roku fieldweek po raz pierwszy odbył się w Polsce. Warsztaty mają na celu doskonalenie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych studentów, doktorantów oraz badaczy w zakresie szeroko rozumianej dendrochronologii. Cel ten został w pełni zrealizowany.

Charakter warsztatów zapewnia uczestnikom szansę poznania całego procesu badawczego od poboru prób w terenie, poprzez ich preparację i pomiary, aż do otrzymania końcowych wyników i prezentacji efektów badań. Zazwyczaj uczestniczy w nim ok. 30 osób z całego świata ucząc się zastosowania dendrochronologii w badaniach klimatu górskiego, ekologii lasu, geomorfologii, datowania historycznych obiektów drewnianych oraz anatomii drewna. W tegorocznym kursie uczestniczyło 23 studentów z 9 krajów (Polska, Niemcy, Szwajcaria, Belgia, Słowenia, Rosja, Brazylia, Czechy, Finlandia). Pewnym kłopotem organizacyjnym była zmieniająca się liczba zgłoszonych i zarejestrowanych uczestników. Część z osób, które zgłosiły się na warsztaty i nawet zapłaciło wpisowe wycofało się z powodów organizacyjnych (sytuacja polityczna, brak wizy), finansowych (brak możliwości dofinansowania w odpowiedniej wysokości), osobistych. Dzięki patronatowi Association for Tree Ring Research czworo spośród studentów otrzymało dofinansowanie kosztów podróży w wysokości 150 Euro.

Kurs był prowadzony przez specjalistów z różnych dziedzin dendrochronologii. Prowadzili oni wykłady na rzecz wszystkich uczestników warsztatów. Część zajęć, dotyczy to szczególnie praktycznego zastosowania dendrochronologii, prowadzono w pięciu niezależnych, wcześniej zaplanowanych blokach tematycznych:

- Dendroklimatologia: prowadząca dr Kerstin Treydte, Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research, Szwajcaria. W kursie uczestniczyło 5 studentów,
- Dendroarcheologia: prowadzący prof. Tomasz Ważny, Laboratory of Tree-Ring Research, University of Arizona, USA, W kursie uczestniczyło 3 studentów,
- Dendroecologia: prowadzący dr David Frank, Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research, Szwajcaria. W kursie uczestniczyło 5 studentów,
- Analizy Intensywności odbicia światła niebieskiego: dr Ryszard J. Kaczka, WNoZ UŚ. W kursie

- uczestniczyło 5 studentów,
- Środowiskowe wykorzystanie analiz anatomii drewna: prowadzący dr Alan Crivellaro, University of Padua, Italy. W kursie uczestniczyło 5 studentów.

W ramach tygodniowego kursu jeden dzień przeznaczony został na prace terenowe, podczas którego studenci poznali specyfikę badanego środowiska i uczyli się odpowiedniego postępowania w terenie. Zajęcia te odbyły się drugiego dnia warsztatów (31 sierpnia) w różnych częściach Babiogórskiego Parku Narodowego, od regla dolnego po piętro alpejskie. Prace były zrealizowane po uzgodnieniu z władzami BgPN, zgodnie z uzyskanym od Parku zezwoleniem.

Dalsza część warsztatów odbywała się w warunkach kameralnych w hotelu Lajkonik. Zorganizowano w nim laboratorium dendrochronologiczne obejmujące między innymi: a) dwa stanowiska do pomiaru szerokości przyrostów przy zastosowaniu przyrostomierza Lintab, b) dwa stanowiska do pomiaru szerokości przyrostów i intensywności odbicia światła niebieskiego w oparciu o system CDendro, c) laboratorium anatomii drewna wyposażone w mikrotomy i mikroskopy, d) 9 stanowisk mikroskopów stereoskopowych. Na potrzeby wstępnej preparacji prób w osobnym pomieszczeniu zorganizowano dwa stanowiska do szlifowania prób. W sumie do dyspozycji studentów były cztery stacje komputerowe, 14 różnego rodzaju mikroskopów oraz inny specjalistyczny sprzęt dendrochronologiczny. Wyposażenie i materiały pochodziły z Pracowni Dendrochronologicznej KRŚG WNoZ i z DendroLab WSL.

W trakcie głównego modułu warsztatów (wtorek – sobota) studenci zdobywali wiedzę teoretyczną (2 godziny wykładów dziennie) i umiejętności praktyczne (5,5h ćwiczeń dziennie). W sumie instruktorzy przeprowadzili 9 wykładów kameralnych i jeden w ramach wizyty w Orawskim Parku Etnograficznym. Pozostały czas został przeznaczony na prezentacje studentów dotyczące ich prac magisterskich i doktorskich (w sumie 23 prezentacje ustne).

Podsumowaniem warsztatów były prezentacje wyników prac praktycznych – projektów realizowanych przez studentów w ramach pięciu kursów tematycznych. Każdy ze studentów brał czynny udział w prezentacji efektów prac grupowych. Kurs zakończono dyskusją dotyczącą merytoryczną zestawiającą efekty prac grupowych oraz uwagami dotyczącymi samej struktury warsztatów.

Dzięki porozumieniu z Uniwersytetem w Bern w Szwajcarii (Oeschger Centre for Climate Change Research, University of Bern) studenci uzyskali 2,5 punkty ECTS.

Realizacja zaplanowanych efektów:

1. Efekty dydaktyczne – każdy ze studentów poznał teoretyczne podstawy stosowania dendrochronologii w 5 różnych dziedzinach naukowych oraz zdobył praktyczne umiejętności w zakresie wybranego przez siebie tematu. Wszystkich 23 studentów zrealizowało kurs w pełnym zakresie uczestnicząc we wszystkich jego elementach. Studenci udoskonaliли umiejętności analizy danych, dyskusji oraz przygotowania i prezentacji wyników. Dotyczy to również prezentacji tematyki prac realizowanych w macierzystych ośrodkach uniwersyteckich.

2. Efekty organizacyjne – warsztaty były okazją nawiązania współpracy między młodymi badaczami z różnych krajów i ośrodków badawczych.

3. Efekty promocyjne – organizacja przez WNoZ wydarzenia o tak długiej tradycji i sporej renomie było świetną okazją do promocji wydziału, w tym programów związanych z KNOW. Efekty te zostały osiągnięte za pomocą prezentacji naszego ośrodka uniwersyteckiego na miejscu oraz poprzez obecność Warsztatów w mediach społecznościowych i Internecie (dotyczy to również patronatu: Gazeta Uniwersytecka, Centrum Nauki Kopernik). W Gazecie Uniwersyteckiej zostanie opublikowana relacja z warsztatów.

4. Publikacje naukowe – raport z warsztatów zostanie opublikowany w wiodącym czasopiśmie tematycznym „Dendrochronologia”. Organizatorzy planują wzorować się na podobnych warsztatach i część wyników opublikować jako regularny artykuł naukowy.

Po zakończeniu warsztatów rozpoczęto procedurę rozliczania finansowego. Ze względów organizacyjnych do dnia dzisiejszego (21.09.2015) nie została ona zakończona. Głównym problemem jest późne otrzymanie z Włoch dokumentacji podróży dr Alana Crivellaro.

Wyrażam zgodę na upublicznianie raportu na stronie www.polarknow.us.edu.pl.

21.09.2015

Ryszard J. Kozka

(data, podpis wnioskodawcy)